

'Flip' komt er in Het Bureau goed vanaf

Zaandam * Ik ben Flip de Fluter, de opvolger van Ansing. Ik ben bezig aan een proefschrift over molens. Ik loop dus met molentjes. Ik maak het grapje zelf maar, dan hoeven jullie het niet te doen.'

Een citaat uit het boek 'Het Bureau', deel 2. Die Flip de Fluter is Jan Stroop. Hij werkte van 1966 tot 1974 aan het Meertens instituut, dat de Nederlandse taal en cultuur in al

zijn facetten bestudeert. Het instituut is literair vereeuwigd in de monsterroman Het Bureau (meer dan vijfduizend pagina's) door J.J. Voskuil. Hij beschreef vilein, humoristisch en zeer realistisch het dagelijkse leven op het instituut. Alleen de namen werden veranderd, het verhaal was 'uit het leven gegrepen'. 'Voskuil was een groot schrijver. Die molentjes, dat zal ik ongetwij-

feld zo gezegd hebben. Ik kom er goed af in het boek. Eenmaal staat er: 'hij belandde naast Flip de Fluter. Het kon minder'. Dat is een groot compliment.' Maar menig ex-collega van Voskuil was niet zo gelukkig. 'Een grote groep vond het niet chic.'

Aan het eind van de reeks woedt de discussie of het Meertensinstituut moet blijven voortbestaan. Stroop

heeft zitting gehad in de commissie die dat onderzocht. Terugkijkend: 'Het boek heeft vast wel een rol gespeeld, maar of dat ten positieve of ten negatieve is geweest, is lastig vast te stellen.' Stroop heeft niet al de vijfduizend pagina's gelezen. 'Ik keek vaak alleen even in het register of ik er in voorkwam.' Anno 2014 trekt het Meertensinstituut regelmatig de aandacht met publicaties.

Regionaal

5

Zaanstreek

Jan Stroop bij de piano in zijn woonkamer.

FOTO DIRK JONGEJANS

'Hun hebben' was er ook in 1910'

Wim van Dijk
w.van.dijk@hdcmedia.nl

Zaandam * Eigenlijk vindt taalkundige Jan Stroop dat hij voor zijn inspanningen op muzikaal gebied veel meer de koninklijke onderscheiding verdient dan voor zijn werk. 'Werk, daar word je gewoon voor betaald.' Hij stond aan de wieg van het Amsterdams Blazers Collectief en vormde de fanfare van Landsmeer om tot harmonie. Maar toch, de resultaten van zijn werk hebben meer de aandacht getrokken. Hij was projectleider van het onderzoek naar het 'polderlands' waarbij de korte a of ij klank verandert in ai of aau. Vooral hoogopgeleide vrouwen spreken zo. Tal van journalistes op

Jan Stroop was volkomen verrast door lintje

radio en tv doen het. Stroop: 'Eva Jinek, Beatrice de Graaf.' Voorbeeld van polderlands: blaaf baai maai in plaats van: blijf bij mij. Een andere ontwikkeling, 'hun hebben', nam hij ook onder de loep. Hij schreef het boek 'Hun hebben de taal verkwanseld' over de evolutie van het Nederlands. Vindt Stroop de veranderingen erg? Nee. Taal is een levend organisme, vindt hij. 'Hun hebben' of om een ander voorbeeld te noemen: 'zich beseffen' beginnen

aardig ingeburgerd te raken. 'Als honderdduizend mensen het zeggen, wordt het de norm. Sommige groepen vinden 'hun hebben' maatschappelijk ongewenst. De taal is dan een sociaal instrument geworden.' En als kenner van de historie van de Nederlandse taal weet hij dat 'zich beseffen' in de Middeleeuwen gangbaar Nederlands was. Net zoiets geldt voor 'hun hebben'. 'Dat kwam in 1910 ook voor. Voor veranderingen moet wel altijd een kiem aanwezig zijn.' Voor het polderlands werd de basis gelegd in de jaren zestig, zegt hij. 'Vrouwen begonnen toen afwijkend gedrag te vertonen. Ze begonnen ook veel meer te roken.' Inmiddels is polderlands, zegt hij, ingeburgerd. Stroop maakt onderscheid tussen dingen die je niet kunt zeggen en zogenaamd niet mag zeggen. 'Nie-

mand zegt: morgen ik kom.' Als onderwerp mag 'taal' zich in een toegenomen belangstelling verheugen. Neem de boeken van cabaretière Paulien Cornelisse. 'Zij signaleert verschijnselen in het taalgebruik. Ik bezie de taal meer als systeem, ik bekijk ook hoe de spraakklank verandert.' Maar ook Jan Stroop treedt op, dat wil zeggen hij houdt lezingen over taal in binnen- en buitenland. En hoewel de humor niet vergeten wordt, geldt wel: 'Ik ben geen cabaretier.' Hij erkent het grif: op straat of staand in de rij voor de kassa, kijkend naar de televisie, hij hoort hoe er gepraat wordt. Stroop studeerde Nederlands en gaf als docent Nederlands les in Purmerend (1974-1977). Van 1977 tot 2003 was hij hoofddocent taalkunde aan het instituut

voor Neerlandistiek aan de Universiteit van Amsterdam. In 1984 was hij de oprichter van het Amsterdams Blazers Collectief en tot '94 was hij voorzitter van de bijbehorende stichting. Wie er kwam spelen, moest een behoorlijke bagage meebrengen. 'Want wij speelden lastige muziek. Behoorlijk wat leden van het collectief zijn beroepsmusicus geworden.' Terug even naar afgelopen vrijdag, toen hij benoemd werd tot Ridder in de Orde van Oranje Nassau. Tot het allerlaatste moment had hij niet door dat hij koninklijk onderscheiden zou worden. Zijn zoon was die dag jarig, dat zette hem lange tijd op het verkeerde been. Pas toen hij naar de eerste rij van de raadzaal werd gedirigeerd, begon hem iets te dagen. 'Ik heb nu ervaren hoe je tot een tunnelvisie kunt komen.'